

SV er et sosialistisk parti

Taler

Hanna Kvanmo

Dato

2 mai 1987

Sted

Oslo

Omstendigheter

SVs landsmøte

1 Kamerater.

La meg begynne med å slå fast: Sosialistisk Venstreparti er et sosialistisk parti - et demokratisk sosialistisk parti. Og det er vi stolt av.

5

I en tid da begrepet sosialisme er på veg ut av sosialdemokratiet - i teorien som det lenge har vært i praksis, legger vi fram et forslag til prinsippprogram som slår fast at SV vil arbeide for et sosialistisk samfunn som har sin basis i den enkle setning: Alle skal yte etter evne og få etter behov. Vi vil ha kontroll over kapitalstrømmene og deler av produksjonslivet, f.eks. oljevirkksomheten. Det betyr ikke at vi utelukker privat næringsvirksomhet - det betyr ikke at vi vil legge band på virkelyst og innsatsvilje. Men vi åpner ikke for at en del av folket skal kunne, utbytte den andre delen. Økonomisk avhengighet betyr ufrihet. Derfor vil vi arbeide for at alle - menn og kvinner - skal kunne leve av egen inntekt enten den er arbeidsinntekt eller pensjon.

15

Det inntrykket som APs landsmøte skapte i opinionen, var at nå skulle partiet moderniseres. Hellige kyr skulle slaktes. Man skulle finne nye løsninger på gamle problemer. Inntrykket har også festet seg at AP nå legger seg på en sentrums kurs, for ikke å si en høyredreining. Men dette er da ikke noe nytt. De siste årene AP hadde regjeringsmakt forrige gang, fram til høsten 1981, prøvde partiet å stoppe høyrebølgen ved å føre høyrepolitikk. Resultatet var ikke imponerende.

20

Etter et radikalt tilbakefall i opposisjonstiden er partiet nå på samme kurs som da de slapp i 1981. Det nye er at nå sier de selv at de er sosialdemokrater uten for stor belastning av varige prinsipper. Det synes jeg er realt. Teori og praksis

25

30 smelter sammen og skaper rom for opportunistiske løsninger som kan holde AP med regjeringmakten. Partiet trives best i posisjon - partiet er bedre til å regjere enn til å opponere, sier de selv. Ja, gjerne det. Vi har for lengst innsett at AP er bedre til å administrere bedriften Norge enn de som hevder at de er de virkelige bedriftslederne.

35 Vi har opplevd de borgerlige i regjeringssposisjon, og foretrekker fremdeles en AP-regjering framfor en borgerlig regjering. Og det er fordi vi venter oss en mer rettferdig fordeling av velstanden i landet under en AP-regjering enn under en borgerlig regjering styrt av Høyre. Det betyr at vi vil si klart fra når vi synes AP-regjeringen beveger seg bort fra prinsippet om like muligheter for alle hvor de
40 enn bor i landet.

Hos oss er ordet solidaritet ikke gått av mote selv om høyrebølgen og yappekulturen har skylt over oss i årevis. Og jeg synes det er en undervurdering av ungdommen når det hevdes at ungdommen ikke forstår hva ordet betyr.
45 Selvfølgelig forstår de det, men når egoismen settes til de grader i høysetet fra så mange hold, er det ikke rart at troen på egne krefter og muligheten for selv å klare seg i alle livets forhold uten hjelp fra fellesskapet, har fått bre seg. Men langsomt vil det gå opp for dem at ingen noensinne har klart seg selv gjennom hele livet. Alle er en eller flere ganger i den situasjonen at fellesskapet må tre inn
50 for å løse problemene. Man skal f.eks. ha både skolegang og yrkesutdanning - og det er de færreste som kan klare å skaffe seg det uten samfunnets hjelp.

Den fremste oppgaven som er pålagt dette landsmøtet, er å meisle ut et prinsippprogram som skal vare i kanskje ti år. Det er en stor og arbeidskrevende
55 oppgave som vil ta en stor del av den tida som står til disposisjon disse fire dagene. Men vi skal også legge grunnlaget for en vellykket kommunevalgkamp til høsten. Etter min mening finnes det ikke noen annen veg til framgang og makt til å gjennomføre våre politiske saker, enn jamnt og trutt arbeid. Jamnt og trutt arbeid for vår sak i alle de fora vi opptrer i. Det gjelder selvfølgelig for
60 stortingsgruppa, men det gjelder helt spesielt for fylkes- og kommunestyregruppene. Jeg er hellig overbevist om at vi må skaffe oss tillit gjennom lokalpolitikken for å få gjennomslag og større oppslutning på landsplan.

65 Det er mange saker å ta fatt i. Oppgavene står i kø. De krever ofte sin helt lokale løsning. Det er ikke sikkert at løsninger som er bra for Oslo, også er bra for

Hasvik. Det gir spillerom for våre lokalpolitikere til innenfor rammen av våre vedtatte programmer å arbeider for det som er riktig der og da. Dreier det seg om saker som seinere vil komme til fylkesting eller storting, vil SVs folk lojalt følge opp. Det kan dreie seg om bompengefinansiering av en veg eller en bru - det kan være spørsmål om freding av et vassdrag. Hovedsaken er at vi fører en enhetlig politikk fra grasrot til topp. Det gir tillit og muligheter for større oppslutning. Stå på, det nytter!

Ja det nytter! Det er vel heller tvilsomt at den nåværende regjeringen hadde kunnet framstå som den regjeringen i verden som har flest kvinner med, om ikke SV allerede fra 1973 av hadde stått så på for kvinnekvotering. Vi var det første partiet som innførte regelen om minst 40 % av hvert kjønn i alle partiorganer. Vi var også de første som gjennomførte prinsippet om kvinne - mann på alle valglister. Hadde vi latt det politiske miljøet i Norge være i fred, ville vi ikke ha vært kommet lenger enn de er i andre nordiske land i beste fall. Det kan være nyttig å minne om den rollen vi har spilt og spiller i norsk politikk selv om vi er i opposisjon.

To år er gått siden vi sist møttes til landsmøte. Det har vært to år med store politiske forandringer. For to år siden stod vi foran et Stortingsvalg. Vi vurderte situasjonen nøkternt - partiledelsen mente SV ville få inn seks representanter. Det var bare jeg som halsstarrig sa syv - vi får inn to fra Nordland! Det fikk vi ikke til slutt, men du verden hvor nært vi var. Vi manglet bare 603 stemmer. Det var naturlig at spørsmålet ble reist: Hadde vi gjort nok - kunne vi ikke gjennom en ekstra innsats fått både en og to representanter til?

Jeg lar spørsmålet henge i luften. Ett er iallfall sikkert, hadde SV fått inn to representanter til, ville det ha vært til beste for Norge. Vi hadde kunnet unngått det rotet og tilløp til kaos som landet opplevde høsten 1985 og våren 1986. Vi kunne ha unngått spekulasjonene mot kronen som fikk våre valutareserver til å fosse ut i jevn strøm for så å toppe seg ved regjeringskrisen i april. Vi kunne ha unngått den sterke devalueringen som fører til prisstigning og undergraving av folks levestandard. Kort sagt vi kunne ha unngått en fortsatt borgerlig regjering - en regjering vi var inderlig lei av da den endelig tok sin hatt og gikk den 29.april i fjor.

Og siden har vi alle hver eneste dag lest i avisen at nå skal de tre borgerlige partiene igjen danne regjering. Det har gått både sommer høst og vinter, men nå

skal det skje i vår. Nå har de tre tenkt seg på jakt i fredningstida! Er det ennå noen som tror på en ny borgerlig regjering på Carl I. Hagens nåde?

- 110 Valgåret 1985 ble det året da den ellers svært så påholdende Willoch åpnet alle sluser og førte en så lettsindig økonomisk politikk at det vil få virkninger i lang tid framover. Det var Yappenes, børshaienes og boligspekulantenes år. Det var også i høy grad bankenes år. Milliardene strømmet ut i samfunnet. Det ble lettere å få lån i banken enn å rane en bank, sa finansminister Presthus. Denne
- 115 typen kriminalforebyggende tiltak, ble dyrt for oss alle. Det førte til et skyhøyt rentenivå på grunn av den store etterspørselen etter lån. I et kapitalistisk samfunn gjelder loven om tilbud og etterspørsel fullt ut - om vi ikke visste det før, fikk vi erfare det på eget skinn nå.
- 120 Bankene drev en markedsføring med tilbud om lån og oppskrift på hvordan man skulle kunne krympe skatten som savner sidestykke. Og den ubegrensede retten til å kunne trekke fra gjeldsrenter på selvangivelsen, bygde under påstanden om hvor lønnsomt det var å sette seg i skyld og gjeld.
- 125 Og det har vært lønnsomt - for noen. Verdien av rentefradraget for dem med høye inntekter er fremdeles dobbelt så stor som verdien er for dem med alminnelige inntekter. SV har gjennom år forsøkt å gjøre noe med denne urettferdigheten. Vi har talt og skrevet - vi har fremmet forslag og blitt nedstemt gjennom år. Så gikk det plutselig et lys opp for Krf. De innså at vi hadde rett.
- 130 Snart fulgte AUF etter. Sist høst fikk vi gjennomslag for et forslag i Stortinget om at folk skal ha lik fordel av rentefradraget uansett inntekt.

På APs landsmøte ble det vedtatt at å skape lik verdi for alle av rentefradraget, skulle være APs politikk - ikke nå, men en gang i framtida.

- 135 Dette er likevel en seier for SV. Det viser at det nytter å stå på når man vet at man har rett. Og det har vi som regel, men vårt dilemma er at når det endelig skapes et flertall for våre standpunkter, så er det det partiet som sist kommer til sannhets erkjennelse som får æren og åtgaumen. Men det er noe vi har lært oss å
- 140 leve med. Det vi må bli flinkere til, er å innkassere våre seire.

Skattemeldingen ligger nå i Stortinget. Den er ikke god nok, men muligheten for å gjøre den bedre er til stede. For SV bør det ikke være noe prestisjespørsmål hvordan man oppnår lik verdi av rentefradraget. SV har foreslått en konkret

løsning:

150 Fradrag i skatten for en viss prosent av renteutgiftene. Det er mulig å oppnå det samme gjennom progressiv bruttoskatt og flat nettoskatt. SV vil derfor vurdere en slik metode.

155 For oss er det viktig at det nye skattesystemet fanger opp problemet med 0-skatteyterne - at prinsippet om skatt etter evne, må gjennomføres. Det betyr at de som har inntekter, enten de skriver seg fra arbeid eller kapital, må betale sin del av de felles utgiftene og at jo mer man tjener, dess mer skal man betale - jo mindre man tjener, dess mindre skal man betale. Skal man få det til, må skattesystemet inneholde en progressiv del og et bunnfradrag som unntar dem med de minste inntektene for skatt.

160 Under arbeidet med skattemeldingen, vil vi legge dette til grunn. Høyre og Frp vil forsøke å tåkelegge at de er såre fornøyd med skattesystemet slik det er. De vil komme med sine skremsler som får folk med vanlige inntekter til å tro at nå er det de som igjen skal rammes. Det må være en plikt for alle andre partier å tilbakevise slike påstander. SV vil aldri gå god for et skattesystem som fører til skjerpelse for folk med små og alminnelige inntekter. Og vi vil fortsatt arbeide for kontroll av bank- og kredittvesenet. En dag vil det gå opp for et flertall at det er det som må til hvis Norge vi skal makte å få orden på en skakkjørt økonomi som er arven etter Presthus, Willoch & Co.

170 Den kapitalistiske loven om tilbud og etterspørsel sier at når etterspørselen minker, skal prisene gå ned.

175 Nå synker etterspørselen etter lån, og dermed skulle det være duket for en rentenedgang, men se det skjer ikke. Og forklaringen på det, er de store tap som bankene nå må ta fordi så mange luftslott og såpebobler sprekker.

Blystadbrødrenes lek med hundrevis av millioner og VIP-Scandinaviaskandalen til den nette sum av 500 millioner kroner, er bare en liten del av bildet.

180 Feilinvesteringer og tro på at oljevirkksomheten skulle fortsette å vokse inn i himmelen, har ført til andre tap. Norges største bank - DnC - alene tapte i fjor nærmere 1 milliard kroner, og gjett hvem som skal betale tapene? Jo, det er alle de som ikke er ferdig med å betale sine boliger - det er alle de som fortvilt må godta bankenes krav for i det hele å få tak over hodet. Det er bønder og fiskere som har investert i driftsmidler for å skaffe seg og familien et utkomme. Og det

185 er alle de som har strukket sin økonomi til bristepunktet for gjennom lån å skaffe seg de mest alminnelige velferdsgodene.

Bankene har også skyhøy inntjening. Bare på valutatransaksjoner tjente de private norske bankene 1,6 milliarder kroner i fjor. De var altså med på å skape
190 det store presset mot den norske kronen som førte til devaluering og prisstigning. Men de får aldri nok. De har sine aksjonærer som presser på for å få skikkelig utbytte på sine investeringer. Det forholdet og det at Norges Bank ikke har sett annen utveg for å holde presset på kronen i sjakk enn å holde et høyt rentenivå fører til fortsatt høyt rentenivå. Regjeringen utgått av Del norske
195 arbeiderpartiet, er ikke interessert i å gjøre noe med rentenivået. Regjeringen har rett og slett gitt opp å prøve å styre bankene.

I dag har Stortinget behandlet vårt forslag der vi ber regjeringen straks iverksette de nødvendige tiltak overfor banker og kredittinstitusjoner slik at det kan
200 oppnås et lavere rentenivå og en styring med kreditttilførselen. At dette ble avvist av de tre borgerlige partiene til applaus fra Carl I. Hagen, det var ikke overraskende. Det var jo nettopp disse partiene som i 1984 slapp hele kredittpolitikken fri. Det som overrasket oss, er at AP nå er med på denne avvisningen. Det var et sterkt felles krav fra AP og SV at kredittpolitikken måtte
205 under styring så lenge AP var i opposisjon. Behovet for styring er så visst ikke mindre i dag enn det var den gang, særlig fordi rentenivået i dag er høyere.

Rentenivået og kreditttilførselen er fullstendig ute av styring. Og regjeringen lar det bare skure. Høyre spiller sin gamle grammofonplate om at en får ikke ned
210 rentenivået uten at man strammer inn på statsbudsjettet. Det skal strammes inn på alle felter unntatt militæret. I fjor høst påla det borgerlige stortingsflertallet regjeringen å skjære ned på lønns- og driftsbudsjettene 440 millioner kroner. Det er denne nedskjæringen som har rammet universiteter og høyskoler så hardt. Studentene burde rette sin kritikk mot det borgerlige flertallet og ikke
215 mot "politikkerne" som det heter i alle sammenhenger.

Det er ingen vei å gå å skjære ned på statsbudsjettet for å få ned rentenivået. For hvor skal det skjæres? På overføringene til kommunene? Hvordan går det da med grunnskolen, primærhelsetjenesten og eldreomsorgen?

220

På overføringene til fylkene? Hvordan skal det da gå med videregående utdanning, fylkesvegene, for ikke å snakke om sykehuskøene?

225 På overføringene til forskning og utvikling? Hvordan skal det da gå med
mulighetene til å styrke fastlands-Norge slik at vi kan bli mindre avhengig av
svingende oljeinntekter og dollarkurs?

Eureka! Vi skjærer ned på overføringene til bøndene! LO og Industriforbundet
230 vil ta 2 millioner kroner fra "næringsstøtten" for å styrke industrien.

Næringsstøtte er så mangt. Det er støtte til industrien og det er støtte til
jordbruk og fiske. Fiskeristøtten er skåret ned til om lag en tredjedel - og støtten
til industrien kan vel ikke skjæres ned for å støtte industrien? Da blir det bare
jordbruket igjen.

235

Når noen foreslår nye utgifter for staten, og det blir spurt etter dekning, så er
det blitt moderne å svare: Jordbruksoverføringene må reduseres. De 10
milliardene som jordbruket får, må for lengst være oppbrukt. Lengst i så måte
har vel Høyres Astrid Nøkleberg Heiberg gått som på Høyrekvinnenes vegne
240 har foreslått en barnetrygd på 50 000 kr. pr barn. Det vil si om lag 50 milliarder
kroner mer til privat forbruk - rett nok minus en tredjedel i skatt. Dette forslaget
ble lansert som det virkelig store distriktpolitiske tiltaket som skulle trygge
bosettingen. Jeg har for så vidt forståelse for at det ville være en adskillig mer
behagelig oppgave for bøndene å produsere barn ennå produsere mat, men
245 ingen må begynne å gle seg. Det tiltaket blir neppe gjennomført - og i alle fall
ikke av en borgerlig regjering som kjemper så hardt for nedskjæringer på
statsbudsjettet.

Men det er sant at stadig flere tviler på at de ti milliardene virkelig går til de
250 formål de var tiltenkt, nemlig å gi jordbrukerne en inntekt på linje med
industriarbeiderne og å opprettholde befolkningsgrunnlaget i distriktene. Og
det er klart at uten jordbruket kan vi ikke i Norge drive en distriktpolitikk som
bevarer bosettingen. Men det må også andre arbeidsplasser til. De må til om
kvinnene skal finne det godt å bo i utkant-Norge. Uten jentene stopper bygde-
255 Norge, er jo så sant så sant.

I SV mener vi at fordelingen av jordbruksstøtten skjer på feil grunnlag. De
bynære strøk med gode klimatiske forhold har fått en urimelig stor andel, mens
de virkelige distriktene har fått for lite. Det er bakgrunnen for at vi ønsker en
260 omlegging av jordbruksstøtten slik at den ikke oppfordrer til overproduksjon i
sentrale strøk og nedlegging av gårdsbruk i distriktene. Det er berettiget å reise

spørsmål om ikke en del av jordbruksmidlene skal gå til å opparbeide arbeidsplasser i andre næringer f.eks. turistnæringen, for å gi kvinnene bedre arbeidstilbud i distriktene. Vi vil altså ikke ta 5 Øre fra bygde-Norge.

Høyre, jeg går ut fra at nå er det den mannlige delen, har også oppdaget at partiet trenger en distriktpolitikk for igjen å få tilslutning ut over de bynære strøk. De har utarbeidet et distriktsprogram som - skryter de - skal koste "ca 600 millioner kroner når tiltakene er gjennomført i sin helhet." Men sier Presthus i Arbeiderbladet: "Disse midlene skal vi greie å framskaffe ved å ta fra tiltak som det i dag brukes store beløp på, uten at de har den tilsiktede distriktpolitiske virkning."

Høyre fortsetter altså å spille skyvemil - brikkene flyttes etter som det viser seg at hullene blir for store mellom brikkene. Men fordi de spiller med for få brikker, får de ikke mil. De ender alltid opp med tiltak som gjør de sterke sterkere. Det er filosofien. Det som ikke lønner seg i ren bedriftsøkonomisk forstand, skal bort, og de som blir arbeidsløse, skal vente til det private næringslivet igjen får behov for deres arbeidskraft.

Høyre går også inn for en sterk satsing på personrettede tiltak i distriktpolitikken. Fellesløsninger er ikke noe for dem. Nei, her skal det være skattelette, høyere lønninger og gode arbeidsvilkår med lange ferier for å lokke fagfolk til å slå seg ned i distriktene. Behovet har vært og er så stort, at også SV har måttet gå med på særvilkår for leger og lærere i Finnmark og Nord-Troms.

Likevel lykkes det ikke å få til løsninger som er varige. Særvilkårene er altså ikke nok. Det er likevel mer attraktivt å arbeide i de mer sentrale strøk av landet. Kravet om en beordringslov for leger blir stadig sterkere.

Nå er det ikke slik at vi i SV er mer innstilt på slike tiltak enn andre folk i andre partier, men vi ser at det ikke kan fortsette som i dag. En positiv løsning ville være å skape overproduksjon av slike fagfolk - samtidig som man holder igjen på arbeidsmuligheter der det finnes fagfolk nok til å støtte behovet så noenlunne.

Men dette er en strategi som tar tid og som vil koste penger på de offentlige budsjettene, og jeg tror ikke at det vil nytte, for behovet for helsetjenester synes umettelig. Det er med det som med det behovet forsvaret mener å ha. Det er umettelig. Om vi brukte hele statsbudsjettet til militære formål, ville det likevel

være noen som synes det er for lite.

305 Det vi må gjøre er å opprette stillinger for leger i tråd med vedtatte helseplaner, og så må vi få en sentral tilsettingsinstans, altså en ny legereguleringslov. Så må både leger og lærere få ansiennitet til stillinger over hele landet slik at det blir mulig for dem å flytte tilbake til sine hjemsteder når forholdene i familien krever det. Det kan være gamle foreldre som trenger noen av sine i nærheten. Det kan være barn som vil ha bedre oppvekstkår i nærheten av besteforeldrene. Det skal 310 ikke føles som noen forvisning å måtte arbeide ute i distrikts-norge i noen år. Det er mitt hovedpoeng.

Vi må heller ikke legge flere byrder på kommunene uten at de også får mulighet til å bære dem. Det kommunale selvstyret feirer i år 150 år. Med alle sine 315 begrensninger har det kommunale selvstyret betydd mye for utviklingen av demokratiet i Norge. Det har også vært grunnstammen i utbyggingen av de godene som alle nyter godt i lokalmiljøet.

Men ennå er det store uløste oppgaver innenfor helsevesen, eldreomsorg, 320 undervisning, kultur, nærmiljø, arbeidsmiljø, naturvern og arbeidsplassutvikling. Og sist, men ikke minst barns oppvekstmiljø og utbygging av barnehager. Skal vi løse disse oppgavene på en tilfredsstillende måte, må vi ha en sterk offentlig sektor i Norge. En sterk privatisering av disse oppgavene vil bare føre til nye ulikheter og urettferdighet der de som allerede 325 har, får flere og dyrere tilbud, skreddersydd for deres formål enten de er av religiøs eller kulturell art.

Vi har allerede sett hva uhemmet privatiseringslyst har ført til i Oslo, der det har vært et borgerlig flertall i årevis som har gått inn for å avhende kommunens 330 eiendommer til private. De vil ikke selge til et offentlig boligselskap. Selskapet for innvandrerboliger ville kjøpe et hus og bruke det til innkvartering av asylsøkere. Huset ble solgt til private for 6,7 millioner kroner. Det samme huset leies nå ut til Oslo kommune for 4,2 millioner kroner i året. Og hva brukes huset til? Jo, til å huse asylsøkere som Oslo har ansvaret for! Dette er et 335 skrekkeeksempel på hva privatiseringspolitikerne kan få seg til å gjøre. Det er rett og slett en skandale.

En utarming av de offentlige tilbud, vil føre til privatløsninger for eliten og de pengesterke. Vi har allerede sett framstøtene for kommersielle sykehus der

pengesekken bestemmer behandlingen - ikke sykdommens art. Dette framstøtet er foreløpig slått tilbake, men de kreftene som arbeider for slike private løsninger er så sterke, at vi på ingen måte må tro at det ikke vil komme nye framstøt i regi av blåmennene i de borgerlige partiene. I det spørsmålet ser AP heldigvis ut til å holde stand. Det er vi glad for.

Vi hilser også regjeringen og AP velkommen etter når det går mot skrinlegging av utbyggingsplaner for videre vasskraftutbygging. I denne omgangen gjelder det Breheimen/Stryn-utbyggingen.

Den nåværende regjeringen har, i motsetning til den forrige, en olje- og energiminister som kan regne. Men selv en Kåre Kristiansen må vel ha måttet spørre seg selv: Hvem vil betale 50 til 60 Øre pr kWh? Ikke den kraftkrevende industrien iallfall! Og man må vel nå innse at det ikke lenger går å senke prisen gjennom høyere priser på kraft til alminnelig forbruk slik det hittil har vært gjort. Regjeringen ønsker seg nok ikke mer prisstigning enn den den allerede baler med.

Og forbrukerne ønsker seg nok heller gasskraftbasert strøm til lavere pris. Nå ser det ut til at begge hensyn kan ivaretas. Det er nå realistisk å regne med at gasskraft kan komme på nettet mye hurtigere enn det det har vært regnet med hittil. Den nye energimeldingen som kommer i vår, vil slå dette fast.

SV har i årevis foreslått en utredning av gasskraftalternativet. Nå blir det gjort, men det er i siste liten hvis vi skal redde de få verneverdige vassdragene som ennå flyter på naturlig måte. Alta - som blir satt i drift i disse dager, vil bli stående som et symbol, for ikke å si skamplett, for den natur- og miljøødende utbyggingspolitikken som AP så ofte har gått i bresjen for.

Men om en nå satser på gasskraftutbygging, må ingen bli lurt til å tro at ikke også det fører til miljømessige konsekvenser. Utslipp av gasser kan gi alvorlig luftforurensning. I gasskraftutbyggingen må ikke miljøtiltakene igjen bli en salderingspost. Det er teknologisk mulig å rense avgassene og spillvarmen kan utnyttes.

SV krever at miljøkostnadene skal kalkuleres inn i prosjektene fra starten, og de skal gjenspeiles i prisen. På lengre sikt vil slike investeringer bli svært så lønnsomme.

I all denne entusiasmen for gasskraft, må vi ikke glemme de andre alternativene som ligger i energiøkonomisering. ENØK vil kunne gi et stort antall ressursvennlige arbeidsplasser som er mangelvare i dag. Men ENØK står ikke høyt i kurs hos denne regjeringen heller. Bevilgningene blir stadig mindre. I
 385 følge IEAs årsrapport står Norge fremdeles på bunnplass når det gjelder energiøkonomiske tiltak.

Tendensen er også ellers i dagens miljøpolitikk, at ingenting skal koste noe ekstra. Når Radiumhospitalet slipper ut dioxin, får det pålegg om å installere
 390 renseutstyr og beskjed om at utgiftene må dekkes innenfor eksisterende rammer for sykehuset. Det var svaret SV fikk i spørretimen. Det må bety at det skal brukes mindre på dagens kreftsyke for å hindre nye tilfeller i framtida. For SV er dette en helt uakseptabel politikk. Det burde det være for resten av Stortinget også.

395

Etter noen års fravær er miljøpolitikken igjen kommet på den politiske dagsorden. Den blir tvunget fram av den økokatastrofen som er i utvikling og som blir stadig mer synlig. Ozonlaget minker, den sure nedbøren øker. Den offentlige kontrollen minker og det gjør egenkontrollen også. Og det er naivt å
 400 tro at bedrifter frivillig skal pålegge seg selv utgifter når de kan slippe unna. De tar heller en bot for ulovlig utslipp når de for en gang skyld blir tatt på fersken. Systemet med egenkontroll er modent for avvikling, og nettopp det vil SV foreslå dersom det ikke kan vises til en dramatisk bedring i nær framtid.

405 Skal vi bli tatt alvorlig i internasjonal sammenheng, må vi først feie for egen dør i Norge. Men her svikter også denne regjeringen. Særlig skuffende er det å måtte konstatere at miljøvernminister Sissel Rønbeck har sett bort fra tilrådingene og konklusjonene til det embetsmannsutvalget som den borgerlige regjeringen nedsatte, når det gjelder landdeponering av avfallet fra Titania i Sokndal. Det
 410 dreier seg om Europas største forurensningsutslipp til havet. Saken har vært utredet i årevis. Den er overmoden for en avgjørelse, men hva gjør miljøvernministeren? Jo, hun går med på to års videre utredning, mens slammet brer seg over stadig større områder stikk i strid med konsesjonsvilkårene. Dette kalles i beste fall trenering, men unnfalleshhet er antakelig et bedre uttrykk.

415

Hun har gitt etter for presset fra bedriften. Dette lover ikke godt for framtidige avgjørelser. Når Brundtlandkommisjonens sluttrapport foreligger i slutten av

måneden, er det vår utfordring å konkretisere rapporten i krav til oss selv.

420 Dersom AP-regjeringen ikke er villig til å gjøre det, er rapporten ikke verd det det har kostet å lage rapporten.

SV vil i forbindelse med lanseringen konfrontere lederen, Gro Harlem Brundtland, med de konsekvenser rapporten må få for politikken også i vårt
425 land fram mot tusenårsskiftet. Skal vi unngå et økologisk selvmord, må miljøhensyn tas med i all politikk. Miljøvernet kan ikke fortsette å være et valgkamptema som er ute av sinn det øyeblikket valgkampen er over.

Vi står overfor en ny utvikling i norsk økonomi som vi ikke kjente under forrige
430 landsmøte. Det er et uomtvistelig faktum. Det kreves nøkternhet og nøye gjennomtenkte løsninger på så mange områder. Det er nå mer nødvendig enn noensinne å føre en fordelingspolitikk som tar hensyn til befolkningsutviklingen og framtidige generasjoners muligheter til et godt liv. Det er store penger å spare på miljøtiltak som fører til mindre sykkelighet i
435 befolkningen. På det området kan man ikke spare.

Det er et politisk spørsmål i tiden som blir stadig mer påtrengende. Hvordan skal samfunnet stille seg til de nye forskningsresultatene på bioteknikkens område. Og spørsmålet er videre enn det - hvor langt kan samfunnet la forskere
440 gå uten at de etiske sidene ved saken blir så alvorlige at det må trekkes grenser. Denne saken er blitt aktualisert gjennom lovforslaget om befruktning utenfor kroppen og inseminasjon. Det er nå på høy tid at vi får en debatt om hvilken forskning som skal tillates. Før regjeringen legger fram en melding om de etiske sidene ved forskning og utvikling av teknologi som kan endre arveegenskapene
445 hos planter, dyr og mennesker, er ikke SV villig til å være med på frysing av menneskeegg og forskning på disse.

Jeg innledet med å slå fast at vi er et sosialistisk parti. Det innebærer at vi står for mest mulig frihet for den enkelte så lenge det ikke går på bekostning av andre.
450 Det betyr også at det er vår plikt å stå på deres side som faller utenfor de vellykkedes rekke. Det betyr at vi føler et ansvar for å arbeide for at alle skal få det godt materielt sett, at alle skal få del i kultur og fritidsaktiviteter, at alle skal få utvikle sine evner.

455 Vi har en visjon om et bedre og mykere samfunn - et sosialistisk samfunn. Det vil vi fortsette å arbeide for så lenge blodet pulserer i våre årer.

La oss gå til dette landsmøtet med tro på at det vil bringe oss et stykke fram mot
vårt mål.

Lykke til med arbeidet!

Kilde

Manuskript, Arbeiderbevegelsens arkiv

Emner

Landsmøtetale, Sosialisme, Valg

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/sv-er-et-sosialistisk-parti>